

Artykuł pochodzi z publikacji: *Determinanty nowoczesnego zarządzania*, (Red.) W. Harasim, Wyższa Szkoła Promocji, Mediów i Show Businessu, Warszawa 2018

Prof. dr hab. Wiesław Harasim

**Recenzja wydawnicza podręcznika pt.
Podstawy zarządzania dla inżynierów,
pod redakcją naukową Wiesława
*Gonciarskiego.***

Współautorzy podręcznika: Wiesław Gonciarski, Piotr Zaskórski, Jacek Woźniak, Agnieszka Ścisło, Marek Świątkowski, Krzysztof Szwarc, Kazimierz Piotrkowski, Jolanta Tarapata, Katarzyna Gurmińska, Marta Miszczak, Janusz Rybiński.

Recenzja przygotowana została na zamówienie złożone przez Wydział Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej.

Przedstawiony do zrecenzowania maszynopis podręcznika pt.: „Podstawy zarządzania dla inżynierów” ma objętość ok. 360 stron i składa się ze wstępu, 12 rozdziałów merytorycznych oraz bibliografii. Rozdziały merytoryczne podzielone są na podrozdziały i zakończone kilkoma pytaniami sprawdzającymi, skierowanymi do potencjalnych czytelników (studentów) oraz wykazem wykorzystanej w rozdziale literatury.

Podręcznik jest pracą zbiorową przygotowaną przez pracowników naukowo-dydaktycznych Zakładu Inżynierii Zarządzania (ZIZ), usytu-

owanego w Instytucie Organizacji i Zarządzania Wydziału Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej. Redaktorem naukowym całości i jak należy się domyślać inicjatorem przedsięwzięcia oraz pomysłodawcą konstrukcji pracy jest dr Wiesław Gonciarski, wieloletni kierownik Zakładu Inżynierii Zarządzania. Redaktor naukowy pracy specjalizuje się w obszarze nowoczesnych koncepcji zarządzania, wykorzystania technologii teleinformatycznych w zarządzaniu oraz teorii zarządzania. Te zainteresowania naukowe, wieloletnie doświadczenie dydaktyczne oraz bogaty dorobek publikacyjny są przesłanką opinii, że dysponuje On odpowiednimi kompetencjami do kierowania projektem przygotowania podręcznika z zakresu podstaw zarządzania. Należy też zauważyć, że współautorami podręcznika są pracownicy naukowi ZIZ specjalizujący się w problematyce przedstawionej przez Nich w poszczególnych rozdziałach.

Pomysł przygotowania podręcznika zarządzania, którego adresatami będą inżynierowie, bądź przyszli inżynierowie, czyli studenci kierunków inżynierskich na politechnice, jaką w sumie jest Wojskowa Akademia Techniczna, zasługuje na pozytywną ocenę. Można wręcz pokusić się o stwierdzenie, że jest to innowacyjny pomysł, który istotnie wzbogaca polską ofertę wydawniczą, w zakresie książek dotyczących zarządzania. W tym miejscu podkreślić należy, że ta konkluzja nie wynika tylko i wyłącznie z samego tytułu podręcznika i adresatów, do których jest on skierowany, ale jej podstawą jest ocena układu, doboru tematyki oraz zawartość merytoryczna.

Podręcznik ma odmienny od klasycznych rozwiązań układ i tematykę, chociaż – co oczywiste – niektóre tytuły rozdziałów podręcznika znaleźć można w wielu pracach poświęconych tej problematyce. To, co jednak jest szczególnie cenne, związane jest z zaprezentowaniem w rozwiniętej formie – pod postacią rozdziałów - takich kwestii, które w typowych podręcznikach pojawią się tylko kontekstowo. Chodzi tu w szczególności o takie problemy jak: technologiczne determinanty nowoczesnego zarządzania, zarządzanie projektami i innowacjami, psychospołeczne uwarunkowania zarządzania, marketingowe aspekty zarządzania, tradycyjne i nowoczesne modele biznesowe oraz prawną ochronę własności intelektualnej we współczesnym zarządzaniu. Ten sposób podejścia do przedstawienia problematyki podstaw zarządzania jest nie tylko trafny, ale jak przekonuje we „Wstępie” Redaktor całości, wynika on z generalnego założenia przyświecającego zespołowi piszą-

cemu podręcznik, że nie tyle ma być on konkurencją dla istniejących już na rynku podręczników z zakresu podstaw zarządzania, lecz ma być ich uzupełnieniem i rozwinięciem. Zauważyć należy, że redaktor naukowy podkreśla we wstępie znaczenie wielu prac, których autorami są polscy jak i amerykańscy autorzy i zachęca studentów do zapoznawania się z tymi opracowaniami.

Adresatami tego podręcznika są przede wszystkim studenci kierunków inżynierskich Wojskowej Akademii Technicznej, ale ocenić należy, że także studenci i absolwenci innych politechnik znajdą w tym opracowaniu niezwykle cenne źródło aktualnej wiedzy o zarządzaniu. Wiedzy, która została przedstawiona w profesjonalny sposób, ale jednocześnie w niezwykle przystępnej formie. Autorzy poszczególnych rozdziałów i redaktor całości wykazali się troską by skomplikowane niekiedy aspekty zarządzania były zaprezentowane w sposób czytelny i łatwy do zrozumienia przez osoby, które nie specjalizują się w zakresie zarządzania.

Podręcznik rozpoczyna rozdział pt. Istota i ewolucja zarządzania, którego Autorem jest Wiesław Gonciarski. Rozdział ten wprowadza Czytelnika w naturę problematyki zarządzania. Przy czym Autor odwołuje się zarówno do klasycznych ujęć tej problematyki, jak i bardzo mocno podkreśla zmiany jakie zachodzą we współczesnym zarządzaniu, zwłaszcza za sprawą technologii cyfrowej. Tutaj w szczególności uwagę przykuwa podrozdział poświęcony koncepcji Zarządzaniu 2.0., której Wiesław Gonciarski jest niestrudzonym propagatorem. W niebanalny i odbiegający od klasycznych ujęć sposób została zaprezentowana w tym rozdziale historia rozwoju zarządzania. Chociaż szkoda, że w tym miejscu nie wspomniano o wkładzie, jaki do zarządzania wniósł polski inżynier Karol Adamecki. Ostatni podrozdział zawiera prezentację głównych uwarunkowań współczesnego zarządzania, co z jednej strony jest udanym zamknięciem rozdziału, a z drugiej strony, umiejętnie wprowadza w tematykę podjętą w następnym rozdziale.

Drugi rozdział poświęcony został zaprezentowaniu profesji menedżerskiej, zwłaszcza przez pryzmat funkcji, ról i umiejętności kierowniczych. Autorem tego rozdziału także jest Wiesław Gonciarski. Autor z dużym znawstwem zaprezentował istotę pracy menedżerów oraz oczekiwania, jakie do nich są adresowane ze strony różnych interesariuszy organizacji. Na szczególną uwagę zasługuje podrozdział poświęcony koncepcji ról menedżerskich H. Mintzberg'a, o których

zaledwie wspomina się w niektórych podręcznikach, a które w tym rozdziale zostały przedstawione w jakże rozwiniętej formie. Ciekawie i jednocześnie trafnie została zaprezentowana także problematyka specyficznych aspektów pracy menedżerów. Z punktu widzenia adresatów podręcznika tematyka tego rozdziału jest niezwykle istotna, gdyż znaczna część absolwentów politechnik szybko po ukończeniu studiów musi zmierzyć się z problematyką zarządzania, kierując najpierw jakimiś projektami czy procesami, a później działami organizacji, a w końcu całymi firmami.

Następny rozdział poświęcony został niezwykle ważnej problematyce, a mianowicie technologicznym determinantom współczesnego zarządzania. Jego Autorzy – Piotr Zaskórski i Jacek Woźniak – z dużym znanstwem wprowadzają Czytelnika w zawile niekiedy problemy wykorzystania technologii teleinformatycznej w zarządzaniu. Zauważyć jednak należy, że rozdział nie tyle jest poświęcony samej technologii, ile jej praktycznemu wykorzystaniu w różnych obszarach i procesach zarządzania. Jest to podejście zasługujące na niezwykle pozytywną ocenę, gdyż adresaci treści otrzymują w ten sposób kompendium wiedzy o implementacji poszczególnych rozwiązań technologii cyfrowych we współczesnym zarządzaniu. Zauważyć też należy, że do zaprezentowania tych skądinąd trudnych zagadnień Autorzy podjęli trud przygotowania ciekawych i wartościowych poznawczo rysunków, które ułatwiają zrozumienie niektórych omawianych kwestii.

Rozdziały czwarty i piąty są poświęcone zaprezentowaniu problematyki planowania oraz organizowania działań, czyli kwestiom tradycyjnie pojawiającym się w podręcznikach podstaw zarządzania. Zauważyć jednak należy, że rozdział 3., którego Autorką jest Agnieszka Ścisło ujmuje tę problematykę przede wszystkim przez pryzmat planowania w biznesie. I chociaż uznać należy, że jest to podejście trafne, to jednak szkoda, że większa uwaga nie została zwrócona na zagadnienia dotyczące ogólnych kwestii planowania, zwłaszcza w aspektach planowania operacyjnego i strategicznego. Rozdział piąty przygotowany przez Marka Świątkowskiego jest prezentacją rozwiązań z zakresu organizowania działań i zawiera treści bardzo ważne z punktu widzenia potrzeb absolwentów kierunków inżynierskich. W tym przypadku należy podkreślić, że Autor nie ograniczył się do zaprezentowania rozwiązań tradycyjnych, ale dużo miejsca przeznaczył na omówienie nowoczesnych struktur sieciowych i wirtualnych.

W rozdziale szóstym, autorstwa Piotra Zaskórskiego, Krzysztofa Szwarca oraz Jacka Woźniaka przedstawiona została problematyka zarządzania projektami i innowacjami. Biorąc pod uwagę zarówno ogólne znaczenie tej problematyki, jaki i potrzeby adresatów jest to tematyka nadzwyczaj ważna i dobrze, że w tym podręczniku się pojawiła. Na dodatek, została ona zaprezentowana w sposób profesjonalny i z uwzględnieniem różnych i ważnych, z punktu widzenia zarządzania, kontekstów.

Trzy następne rozdziały omawiają kwestie, które można by ująć jako obszar szeroko rozumianej problematyki kierowania kapitałem ludzkim organizacji. W rozdziale siódmym Kazimierz Piotrkowski kompleksowo prezentuje – w obszernym opracowaniu – kwestie dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi, począwszy od rekrutacji pracowników i związanych z tym innych działań kadrowych, poprzez problematykę motywowania, a na przywództwie kończąc. Jedyne zastrzeżenie, jakie można tu zgłosić – chociaż bez konieczności poprawek w tekście rozdziału – odnoszą się, do braku powiązania tej problematyki z nowymi technologiami cyfrowymi oraz np. strukturami wirtualnymi. Sugeruję, by w przyszłości - przy kolejnym wydaniu tego podręcznika - te nowe konteksty kierowania ludźmi także były uwzględnione. Swoistym rozwinięciem tej problematyki jest rozdział 8. przygotowany przez Katarzynę Gurmińską i Jolantę Tarapatę, w którym Autorki z dużym znanstwem omawiają psychospołeczne uwarunkowania zarządzania. Dla przyszłych inżynierów jest to wiedza niezwykle ważna i trudna do uzyskania w standardowym trybie studiów wyższych. Z tego chociażby powodu treści tego rozdziału uznać należy za cenne. Podobnie jest rozdziałem napisanym przez Martę Miszczak, w którym przedstawiona została kwestia komunikowania się i kształtowania umiejętności interpersonalnych.

Rozdziały dziesiąty i jedenasty wychodzą poza standardowe układy podręcznika podstaw zarządzania. Moim zdaniem są one jednak wartościowym rozwinięciem wiedzy na temat zarządzania. W rozdziale 10. Alicja Krzepicka przedstawiła marketingowe aspekty zarządzania, a rozdziale 11. Celina Sołek-Borowska omówiła tradycyjne i nowoczesne modele biznesowe. Tematyka obydwu tych rozdziałów dobrze wpisuje się w nowoczesne spojrzenie na zarządzanie, które nie tylko koncentruje się na wnętrzu organizacji, ale przede wszystkim jest prowadzone na rynku, ukierunkowane na klientów i realizowane

w drodze wykorzystania nowych, innowacyjnych podejść do prowadzenia biznesu. Z tymi problemami przyszli inżynierowie koniecznie powinni być zapoznani.

Podręcznik w części merytorycznej kończy rozdział napisany przez Janusza Rybińskiego, w którym podjęto problem prawnej ochrony własności intelektualnych. Pozornie temat ten sytuuje się poza zarządzaniem, ale w praktyce jest to problematyka niezwykle ważna, zwłaszcza w nowoczesnych organizacjach, które muszą chociażby odpowiednio zabezpieczać własności intelektualne, którymi dysponują.

Całość pracy kończy bibliografia, która składa się z 343 pozycji literatury i 18 pozycji określonych jako Netografia.

Konkludując, pragnę pozytywnie zaopiniować całe opracowanie, przygotowane na wysokim poziomie merytorycznym. Studenci kierunków inżynierskich dzięki tej pozycji będą mogli zapoznać się z nowoczesnym podejściem do zarządzania i zdobyć wiedzę dotyczącą sposobów rozwiązywania wielu problemów z tego zakresu. Pojawiające się niekiedy w tekście drobne niedostatki stylistyczne zostaną, jak przypuszczam, usunięte w trakcie korekty wydawniczej. Sugeruję jedynie Redaktorowi naukowemu, by pozycje literatury wymienione we wstępie - z pełnymi danymi wydawniczymi - przeniesione zostały do przypisów, a w tekście, by pozostały jedynie nazwiska autorów i ewentualnie tytuły książek.

Z pełnym przekonaniem rekomenduję Wydawnictwu Wojskowej Akademii Technicznej podręcznik „Podstawy zarządzania dla inżynierów”, jako pozycję, która zasługuje na wydanie i duży nakład.